

Streetcare

Eén methode voor straathoekwerk, jeugdzorg en gemeenten

Kim Jolink-Verkuijlen

u i t g e v e r i j

SWP

Streetcare

Eén methode voor straathoekwerk, jeugdzorg en gemeenten

Kim Jolink-Verkuijlen

ISBN 978 90 8560 098 5

NUR 847/752

THEMA JNE/JK

BISAC SOC004000

© 2021 Uitgeverij SWP Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met Uitgeverij SWP voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen door een onderwijsinstelling van een gedeelte uit deze uitgave, in papieren vorm of digitaal, (bijvoorbeeld voor plaatsing ervan op uw digitale leeromgeving of in een reader) kunt u zich richten tot: Stichting UvO, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, Tel. 023-8700212, www.stichting-uvo.nl UvO@cedar.nl.

INHOUD

Proloog	9
Voorwoord	13
Inleiding	15
1 Anders denken in de jeugdhulp	27
1.1 Niet alle problemen behoeven een antwoord van zorg	28
1.1.1 Ook in preventief denken kun je doorschieten	28
1.1.2 Durf te accepteren dat sommige situaties zijn zoals ze zijn	32
1.2 Erken het belang van werken vanuit de leefwereld	34
1.3 Stop met alles vanuit de systeemwereld te organiseren	37
1.4 Jouw waarden, mijn waarden, de waarden van de ander?	42
1.5 Diagnose: goed om te meten, goed om te weten en soms even vergeten	45
1.6 Straatcultuur betekent niet per definitie gedragsproblematiek	47
1.7 Gebruik je boerenverstand	50
2 Het recept voor de Streetcare-werker	53
2.1 Wat is Streetcare?	54
2.2 Voor wie is Streetcare?	54
2.3 De werkprincipes van Streetcare	55
2.4 De uitgangspunten van Streetcare	55
2.5 Een methodiek, een rol of beide?	56
2.6 Voorwaarden voor de Streetcare-rol	57
2.7 De methodische uitgangspunten	58
2.7.1 Zoek sociale steun	58
2.7.2 Neem de presentietheorie als basis	59
2.7.3 Wees professioneel ongehoorzaam	60
2.7.4 Participeer	61

2.7.5	Sluit aan bij het geleefde leven	62
2.7.6	Durf te verbinden	64
2.7.7	Bouw een groot netwerk op en beschouw deze mensen als je collega's	66
2.7.8	Werk altijd en werk nooit	67
2.7.9	Sluit aan bij het gezinssysteem	68
2.7.10	Wees zacht waar mogelijk, confronterend waar nodig	68
2.7.11	Blijf kijken of wat je deed ook heeft gewerkt	70
2.8	De positie van de Streetcare-werker	71
2.8.1	Streetcare ten opzichte van straathoekwerk	72
2.8.2	Streetcare ten opzichte van het gehele jeugdhulpdomein	72
2.8.3	De regiefunctie bij de inzet van Streetcare	73
2.9	Veldwerk versus individuele begeleiding	74
3	De uitvoering	77
3.1	De vier fasen van het begeleidingsproces	78
3.2	De fasen uitgelegd	78
3.2.1	Fase 1: Contact om het contact	78
3.2.2	Fase 2: Doen wat er gedaan moet worden	82
3.2.3	Fase 3: Aansluiten bij gespecialiseerde jeugdhulp waar nodig	88
3.2.4	Fase 4: Blijven kijken of wat je deed ook gewerkt heeft	92
4	Aansluiten bij de jongere met crimineel gedrag	95
4.1	Factoren bij het ontstaan van jeugdcriminaliteit	96
4.2	De positie van de jongere met crimineel gedrag in de systeemwereld	98
4.3	De vier fasen van het proces	99
4.4	De accenten uitgelegd	100
4.4.1	Accent 1: Onderzoek het waarom	100
4.4.2	Accent 2: Samenspel tussen preventie en repressie	102
4.4.3	Accent 3: Perspectief bieden	104
4.4.4	Accent 4: Blijf kijken of wat je deed gewerkt heeft	106

5	Aansluiten bij het gezinssysteem	107
5.1	De wanhoop van het gezinssysteem	108
5.2	Het belang van anders aansluiten bij het gezinssysteem	110
5.3	De vier fasen van het proces	113
5.4	De fasen uitgelegd	113
5.4.1	Fase 1: Inventariseer waar de grootste spanningen ontstaan	114
5.4.2	Fase 2: Zet de eerste positieve stappen	117
5.4.3	Fase 3: Zet in op onderlinge verbinding	119
5.4.4	Fase 4: Draag de handvatten over aan het gezin om te komen tot gedragsverandering	121
6	Streetcare binnen de instelling	125
6.1	Werken vanuit de inzichten van Streetcare in de ambulante gespecialiseerde jeugdhulp	126
6.1.1	De vier fasen van Streetcare in relatie tot de indicatiestructuur	126
6.1.2	Zorg dat niet alleen jij je doelgroep kent	128
6.2	De jongere uit de straatcultuur in de jeugdzorg(plus-)instelling	129
6.2.1	Erkenning van de leefwereld in het intakeproces	131
6.2.2	Investeer in talentontwikkeling en perspectief en positie- neer hier de Streetcare-rol	133
7	De gemeente aan zet	137
7.1	Erken het verschil tussen leefwereld en systeemwereld en zet in op verbinding	138
7.2	Hoe houd je ruimte voor present werken in je aansturing en verantwoording?	142
7.3	Neem regie in het positioneren van het reguliere jongeren- werk en Streetcare	145
7.4	Het toevoegen van de Streetcare-rol bespaart geld	145
	Dankwoord	151
	Over de auteur	155
	Bronnen	157

PROLOOG

17 jaar oud was ik, mijn thuissituatie was niet heel stabiel en op school ging het ook niet echt goed. Het was rond het jaar 1998 dat ik mijn toenmalige vriend leerde kennen. Hij was een echte straatpiraat, kwam net vrij uit de jeugdgevangenis, gebruikte cocaïne en had een heel lastige thuissituatie. Toch was het een goede jongen. Ik kan mij voorstellen dat dit voor de lezer erg naïef klinkt, maar toch was het zo. Dit geldt ook voor veel jongeren met wie we werken.

Helaas leeft mijn toenmalige vriend inmiddels niet meer. Het hele verhaal over de relatie en zijn uiteindelijke overlijden zal ik hier niet vertellen, maar wel dat zijn overlijden het gevolg is geweest van het leven dat hij heeft geleid.

De reden dat ik met deze herinnering dit boek begin, is omdat daar, in die fase van mijn leven, een bepaald inzicht is ontstaan dat ik tot op de dag van vandaag in mijn professionele handelen bij me draag.

Wanneer iemand die zo dicht bij je staat zo hulpbehoevend is en tegelijkertijd zo ongrijpbaar, dan zie je pas echt de rauwe kant van het leven. Tevens ervaar je aan den lijve hoe ons systeem van hulpverlening is ingericht.

Ik kan de momenten dat hij schreeuwde om hulp niet allemaal beschrijven, maar wel kan ik vertellen dat het er veel geweest zijn.

Wat dan gebeurde, was dat we samen op zoek gingen naar die hulp. Dat heeft mij toen, op jonge leeftijd, al inzichten gegeven over het feit dat we iets niet leken te snappen met elkaar. Want steeds als we de telefoon pakten en een instantie benaderden, startte er een stroperig intakeproces.

Probeer je eens voor te stellen; je bent verslaafd, ontdekt dat je dat niet meer wilt, vraagt om hulp, maar je kunt pas over drie weken terecht voor een eerste kennismaking. Ondertussen blijft de verleiding van de straat roepen en zijn je destructieve patronen 'volle bak' actief. Ik kan je vertellen dat ons leven als een sneltrein verderging. Steeds als we ergens terechtkonden,

leek dat alweer een gepasseerd station te zijn. In de tussentijd, als we het echt nodig hadden, was er niemand om op terug te vallen.

Zijn ouders, mijn ouders en ik zagen in ons contact met hem, binnen de geborgenheid van het gezinsleven, een leuke jongen die steeds probeerde zijn leven op de rit te krijgen. Wat er gebeurde zodra hij vanuit ons leven de straat op ging, daar hadden wij geen grip op.

Zelf had ik wel wat contact met zijn vrienden, maar als 'vriendin van' heb je niet echt impact. Daarnaast wilde hij me altijd afschermen van dat wereldje; ik had iets in mijn mars, ik had kansen en die moest ik benutten. Ik deed de opleiding maatschappelijk werk. Een goed beeld van wat ik daarmee wilde doen had ik nog niet. Het was mij toen onbekend dat er ook zoiets als straathoekwerk of jongerenwerk bestond. Had ik dat toen maar geweten!

Bij zijn overlijden heb ik als volwassen vrouw in een grafrede mijn dank uitgesproken voor zijn bescherming ten opzichte van mij. Want dat heeft gemaakt dat ik mijn school kon afmaken. Hij zei tegen mij: 'Je weet nu hoe het niet moet! Ga laten zien hoe het wel moet. Jij kan dat!' Met die boodschap in mijn achterhoofd begon ik aan mijn professionele carrière. Die startte na mijn opleiding in het jeugd- en jongerenwerk. De eerste jaren leek het vak mij als geen ander te passen. Jongeren opzoeken in hun eigen leefwereld, om vanuit daar het verschil te maken. Echter, naarmate ik langer in dit werkveld meeliep, kwamen de eerste inzichten. Ik merkte dat er onvoldoende verbinding was tussen de wereld van zorg en de leefwereld van de jongeren met wie ik werkte.

Opeens waren het niet meer alleen de inzichten vanuit mijn eigen rauwe levenservaring. De inzichten werden opgebouwd vanuit een eigen professionele kijk en ontwikkeling.

Mijn collega kon zich geheel vinden in mijn visie en samen besloten we aan de slag te gaan. Ons eerste gezamenlijke project was een stap in de goede richting. We ontwikkelden een vorm van jongerencoaching vanuit het beroep jongerenwerk, waarin de aansluiting met de wereld van de hulpverlening centraal stond.

Toch bleven we ontevreden, want vanuit deze rol was onze positie vooral naast de jongere. Het gat tussen ons en de jeugdhulp bleef echter erg groot. We zochten doorontwikkeling. Verbinding met de jongere was belangrijk, maar tegelijkertijd waren sommige jongeren ook dusdanig verhard dat grenzen hard nodig waren. Om vanuit die grenzen weer perspectief op te kunnen bouwen.

Onze werkwijze kwam steeds verder af te staan van de basis van het reguliere jeugd- en jongerenwerk. Daarom besloten we om zelf verder te bouwen aan deze werkmethode binnen XLGroup Streetcare.

Inmiddels hebben we na jarenlange ervaring in het werken met de straat als onze frontoffice, een werkmethode kunnen ontwikkelen waar de jongeren wel bij varen. Daarnaast worden hele gezinssystemen op weg geholpen en heeft de maatschappij er baat bij omdat het leidt tot een lastenverlaging binnen het domein van de jeugdhulp.

Voor ons is het duidelijk: dingen kunnen echt anders!

We zijn zo ver af komen te staan van de dagelijkse realiteit van wat nodig is om jongeren tot ontwikkeling te laten komen. Begrijp me niet verkeerd, inhoudelijk worden er goede dingen gedaan. *Maar wat heb ik aan het brengen van goede inhoud, als de ander mij niet het mandaat heeft gegeven deze inhoud in zijn leven te brengen?* Wat ik daarmee vooral wil zeggen, is dat je alleen in staat bent om een werkrelatie met elkaar te hebben als beide partijen bevestigd hebben deze werkrelatie aan te willen gaan.

In dit boek neem ik je mee in de werkmethode zoals die gedurende de afgelopen vijftien jaar in de praktijk door ons ontwikkeld is. Ook geef ik handvatten om deze methode lokaal te kunnen implementeren.

Dit boek is bedoeld voor straathoekwerkers, jeugdhulpverleners én voor gemeenten. Het boek biedt de *straathoekwerker* een methodische verdiepingsslag en de *jeugdhulpverlener* een andere kijk op het werken met jongeren. *Gemeenten* krijgen in dit boek handvatten hoe ze kunnen zorgen voor een goede positionering van de rol van een informele Streetcare-werker. Dit maakt een daadwerkelijke transformatie van het sociaal domein mogelijk.

Ik draag dit boek met liefde op aan de jongen die mij op een rauwe manier het leven heeft laten proeven, die mij inzichten meegaf hoe de hulpverlening ingericht had moeten zijn en die het geloof in mij had dat ik dit verschil kon gaan maken! Marco, dit boek is voor jou!

VOORWOORD

Als het nodig is, moet je buiten de lijntjes kleuren. De grenzen opzoeken. Daarvoor staat de methodiek Streetcare. En zo ken ik Kim Jolink ook. Vanaf de inleiding in dit boek merk je haar drive en haar passie.

Ik leerde Kim kennen toen ik negen jaar geleden een aantal gesprekken voerde in het land over het ontwikkelen van een nieuwe beroepscode jongerenwerk. Als jongerenwerker en straathoekwerker was ze net gestart met een project voor individuele jongeren binnen de lokale welzijnsorganisatie. Een project dat zich verder heeft ontwikkeld tot de methode Streetcare, inmiddels binnen de XLGroup. Vol gedrevenheid sprak ze over de begeleiding en ondersteuning van jongeren. Mijn stelling dat een jongerenwerker geen hulpverlener is, was haar te gemakkelijk. Want wat doe je wanneer je als jongerenwerker en straathoekwerker merkt dat een jongere behoorlijk in de shit zit? Als hij blowt, snuift, dealt en steelt. En jij als enige professional na lang praten eindelijk zijn vertrouwen hebt veroverd. Wat doe je dan als je aanloopt tegen de 9-tot-5-mentaliteit van het sociaal wijkteam of de jeugdhulp? Dan moet je er vol voor gaan, dat is haar stelling. En dat ze er vol voor gaat, dat laten de verschillende praktijkverhalen in dit boek zien.

De methodiek Streetcare staat voor outreachend en present werken in de verbinding tussen zorg en welzijn. Liefst binnen de kaders van de zorg. Maar wat doe je als deze kaders of protocollen niet werken? Als jongeren of hun gezinssysteem niet bereikt worden? Dan moet je volgens de methode Streetcare kiezen voor de jongere, steeds weer die grens opzoeken, en zo creatief mogelijk omgaan met de kansen en de beperkingen die de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) bieden. Vanuit de oprechte interesse dat het voor een aantal jongeren echt anders moet in de zorg. Daarom wordt er in dit boek regelmatig tegen heilige huisjes aangeschoten. Als je daar niet tegen kan, moet je dit boek meteen wegleggen.

Maar denken in hokjes en kaders helpt niet om verandering te brengen; het gaat voor Kim om het bij elkaar brengen van de leefwereld en de

systeemwereld. Want om de ruwe werkelijkheid en de problemen van de straat of van jongeren in probleemgezinnen echt op te lossen, is volgens haar meer nodig. Tegenspraak leveren, kritisch kijken naar de jongere, maar ook naar de huidige jeugdhulp. De waaromvraag durven stellen. Maar vooral teruggaan naar de menselijke maat.

Door streetwise te zijn als hulpverlener en daarbij nog steeds met de oprechte blik van de jongerenwerker of ervaringsdeskundige te blijven kijken, staat hier een methode Streetcare die in de praktijk blijkt te werken en die bovendien kosten bespaart.

Het was inspirerend om Kim feedback te geven om dit boek te voltooien. Ik hoop dat dit boek ook jou de inspiratie geeft dat het voor een aantal jongeren of gezinnen echt anders moet én kan in de jeugdhulp. Laat deze methodiek daar echt een oplossing voor zijn.

Ik wens je veel leesplezier, soms een kritische blik. Maar vooral veel inspiratie om na te denken hoe het anders en beter kan.

Niko de Groot

Coördinator BVJong, beroepsvereniging kinder- en jongerenwerk

INLEIDING

De decentralisatie van jeugdzorg

Het is inmiddels vijf jaar geleden dat de jeugdzorg vanuit het rijk werd overgeheveld naar de gemeenten. Er waren prachtige doelstellingen: 'de jeugdzorg dicht bij de mensen' was het grootste doel. Hierbij werden deeldoelen geformuleerd, zoals het organiseren van sociale wijkteams, laagdrempelige zorg voor jeugdigen en vooral veel inzetten op preventie.

Tijdens een symposium over de transitie van de jeugdzorg werd concreet uitgelegd dat per 1 januari 2015 alle budgetten met één druk op de knop naar de gemeenten gingen. Tegelijkertijd werd uitgelegd om hoeveel minder budget het ging, vergeleken met de eerdere budgetten.

Op dat moment werd de overdracht van een geheel stelsel van jeugdzorg door middel van een financiële transactie met één spreekwoordelijke druk op de knop, door mij en de mensen in de zaal als heftig ervaren. Wat mij persoonlijk die dag het meest raakte, was dat ik op dit symposium opnieuw letterlijk de enige straatwerker of welzijnswerker in de zaal was. Ik zag alleen maar mensen uit het toenmalige zorgstelsel. Het voelde alsof er wel een decentralisatie gaande was, maar geen daadwerkelijke transformatie.

Het waren dezelfde mensen, dezelfde organisaties en dezelfde bestuurders; zij hadden dezelfde werkwijze en visie en moesten hetzelfde werk gaan leveren, alleen met een flinke bak geld minder. Het voelde aan als nieuwe wijn in oude zakken, terwijl de inhoudelijke transformatie die men op gang probeerde te krijgen, een hele mooie leek te zijn.

Op meerdere online platforms verschenen oproepen om te komen tot een zogenoemde transformatie 'tussen de oren'. Want, schreef men, als we blijven werken vanuit het systeem zoals we dat met zijn allen hebben opgebouwd, met dezelfde visie op de ontwikkeling van jongeren, met hetzelfde hulpaanbod, dan kan het niet anders dan een kaalslag van de jeugdzorg worden.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin, het wijkteam en Bureau Jeugdzorg

Tijdens het schrijven van dit boek werd duidelijk dat het onmogelijk is om een eenduidige term te vinden voor de verschillende instanties in de jeugdhulp en de jeugdzorg. Er zijn in alle regio's zoveel verscheidene werkvormen. Dit is ook precies een van de grote problemen van het stelsel. Er is geen enkele eenduidigheid en iedereen doet het op zijn geheel eigen wijze. Men is vol goede bedoelingen, maar er is geen lijn in te vinden. In dit boek wordt dan ook de term 'wijkteam' gebruikt voor de vrijwillige variant van de toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp. Is er in jouw eigen regio een Centrum voor Jeugd en Gezin actief, dan kun je overal waar de term 'wijkteam' staat ook 'Centrum voor Jeugd en Gezin' invullen.

De term 'gedwongen kader' wordt gebruikt wanneer er sprake is van een ondertoezichtstelling (ots) of een maatregel jeugdreclassering.

De informele Streetcare-rol binnen de jeugdhulp

Veelal hebben jongeren behoefte aan sociale steun als het even niet lekker loopt. Jongeren in de knel hebben vaak negatieve ervaringen met het ontvangen van sociale steun van volwassenen. Wanneer er een volwassene is die ze ervaren als een gezond en betrouwbaar rolmodel, kan het makkelijker voor hen zijn om deze persoon om hulp te vragen. Hoe eerder een hulpvraag wordt gesteld, hoe minder groot de kans is dat de situatie escaleert en eindigt in een zorgvraag.

Maar ook wanneer de hulpvraag een zorgvraag wordt, blijft de stap naar hulpverlening groot. Hoe langer het zetten van de stap uitblijft, hoe meer het patroon van wantrouwen bij de jongere wordt opgebouwd. Het lijkt in eerste instantie wantrouwen naar de gehele maatschappij, maar het is eerder wantrouwen naar zichzelf. Want als je in een wirwar van problemen bent terechtgekomen, is de zelfwaardering en het vertrouwen dat je er nog uit gaat komen vaak enorm laag.

Om daadwerkelijk te komen tot anders werken zal een duidelijk gepositioneerde informele rol binnen de jeugdhulp nodig zijn. Iemand die er onvoorwaardelijk kan en mag zijn voor de jongere en het gezinssysteem. Die niet vanuit een instituut opereert, maar actief kan zijn vanuit de leefwereld. Alleen dan creëer je een veilige omgeving waarin jongeren en ouders het durven aangeven wanneer het niet helemaal lekker loopt.

Het is dan ook naïef om te denken dat een jongere die al met één been in de criminaliteit staat, die uitgevallen is in het onderwijs en thuis ook al niets meer goed doet, zichzelf gaat melden bij een wijkteam dat op gezette tijden in de wijk aanwezig is. Vaak moet daarvoor ook eerst nog een afspraak gemaakt worden. Hoe laagdrempelig men deze wijkteams ook probeert te organiseren, de stap ernaartoe is in de dagelijkse praktijk nog steeds te groot.

De hulpmiddelen waarover deze teams beschikken, zijn inhoudelijk vast effectief en sterk. Maar de teams zijn helaas zo georganiseerd dat ze onvoldoende kunnen tegemoetkomen aan de primaire basisbehoefte van sociale steun. Hierdoor blijft er een kloof bestaan tussen wat de jongere vraagt en wat ons stelsel te bieden heeft. Uiteindelijk moet vaak met zware maatregelen worden ‘doorgepakt’ als men de grip op de jongere dusdanig kwijt is dat het alleen nog maar met zware zorg op te lossen lijkt. Wat aan het stelsel nog steeds ontbreekt, is de samenwerking tussen de preventieve en de curatieve aanpak. Dit heeft tot gevolg dat als er wordt doorgepakt met een zware maatregel, deze vaak niet beklijft bij de jongere noch bij het gezin. Wat volgt is een circus van inzet op inzet van steeds zwaardere zorg.

Wanneer je ervoor kiest om binnen de jeugdhulp bewust en strak georganiseerd te gaan werken met een informele Streetcare-rol¹ die onbevangen mag aansluiten bij de jongere en zijn gezin, dan lukt het uiteindelijk ook om eerder in te springen op de ontstane problematiek.

---

¹ De Streetcare-rol is een informele rol in het jeugdhulpdomein, geïnspireerd vanuit het jongerenwerk en straathoekwerk, van waaruit intensieve ambulante begeleiding geboden kan worden zonder dat daarvoor een indicatiestelling vereist is.

Maar het is juist dan van belang om niet in te springen vanuit de visie dat alle vragen een antwoord van zorg behoeven. Het is belangrijk dat we weer durven te normaliseren. Alleen dan zijn we in staat anders te denken, en uiteindelijk dingen ook echt anders te doen.

Het is belangrijk dat diegene in de informele rol een dwarsdenker is, die het lef heeft zowel de jongere als de betrokken hulpverleners anders te laten kijken naar wat er nu echt aan de hand is. Is er nu echt zware gezinstherapeutische inzet nodig? Of moeten er grenzen gesteld worden aan het gedrag van de jongere? Mijn ervaring is dat het laatste vaak beter en effectiever werkt dan het in gang zetten van allerhande ingewikkelde processen. Jongeren leren uit ervaring; het is aan ons om deze leerschool te creëren, simpelweg door te *doen* in plaats van te blijven denken. En daar waar het doen tekort lijkt te schieten, kun je altijd nog doorschakelen naar gespecialiseerde jeugdhulp. Maar dan wel met een jongere die klaar is om mee te werken aan dit proces.

De inzet van preventie in het domein van de jeugdhulp

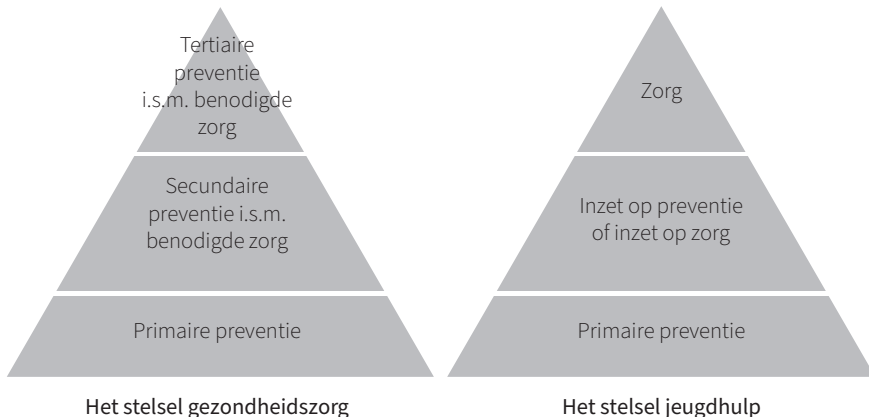
Wat in dit proces rondom jongeren ontbrak, was een duidelijke verbinding tussen preventief en curatief werken. Er werd beleidsmatig veel gestuurd op het inzetten van preventie, maar wat preventie daadwerkelijk is, werd onvoldoende geduid. Het leek vooral een middel om in te zetten daar waar er nog weinig tot geen problemen leken te zijn. Het grootste doel was dan de situatie zo te houden dat er geen zorg nodig zou zijn. Zodra er zorgen waren, was het vanzelfsprekend dat er ook zorg werd ingezet. Als je echter goed kijkt naar de verscheidene lagen van preventie en de uitvoering daarvan, zijn er nog werelden te winnen met de inzet hiervan in de jeugdhulp. En met de verbinding tussen deze lagen.

Een veelgebruikt instrument om de populatie jongeren in kaart te brengen is een piramide. Het bovenste puntje staat dan voor de doelgroep jongeren over wie de zorgen zo groot zijn dat slechts curatief handelen een mogelijkheid is. De onderste laag staat voor de jongeren met wie

weinig tot niets aan de hand is en de middelste laag voor jongeren van wie de ontwikkeling nog alle kanten op kan. De bijbehorende percentages verschillen per regio, maar wijken over het algemeen weinig af van dit model.

Als je de jeugdhulp afzet tegen het stelsel van de gezondheidszorg, zie je een bijzonder verschil. Als het gaat om gezondheidszorg zijn we het er met elkaar over eens dat iemand met de diagnose diabetes ziek is en een arts nodig heeft. Maar om te voorkomen dat de ziekte verergert, steken we laagdrempelig in met leefstijlspecialisten om te werken aan een gezonde leefstijl. Deze werken als vanzelfsprekend samen en waar nodig onder supervisie van de arts. We noemen dit tertiaire preventie. Maar in de jeugdhulp valt een jongere met een diagnose gedragsproblematiek en bijbehorend afwijkend gedrag in de populatie van 5% die specialistische zorg nodig heeft, en is dat ook de enige interventie die we vanaf dat moment inzetten.

Primaire preventie

Primaire preventie is in de jeugdhulp niet onbekend; deze richt zich veelal op de onderste laag van de piramide. Er wordt van uitgegaan dat deze